

2/5

Väststaterna och svensk debatt

Utrikesdebatten i de västeuropeiska demokratierna, England, Frankrike, Holland och Belgien, erbjuder oss många lärdomar. Först och främst: frågan om en samverkan mellan de folkstyrda staterna är alltför viktig för att avfärdas med några fraser av förkrigsmodell och alltför ömtålig för att användas som ett vapen i den partipolitiska striden. I väststaterna är alla eniga om nödvändigheten av ett långt gående ekonomiskt, politiskt och militärt samarbete — konservativa, katoliker, liberaler, socialdemokrater. Endast kommunisterna opponerar, och deras opposition betraktas som ett av de många bevisen för att de inte utgör ett parti bland andra, utan en femte kolonn, ett vapen i främmande makts hand. Då socialdemokratiska ledare som Bevin, Blum, Huysman och Vorrink arbetar för en västeuropeisk union, borde deras partivänner i Sverige en gång för alla avstå från lockelsen att framställa förslagen om en vida mer begränsad samverkan som en form av krigshets. I den politiska hederlighetens namn bör man kunna fordra att de svenska socialdemokraterna lämnar denna taktik åt den riktning som uppfunnit den, åt nationens och demokratins fiender.

De argument som i Sverige anförts för en samverkan ter sig för demokraterna i dessa väststater så självfallet och ostridigt riktiga att de bildar bakgrunden för hela det utrikespolitiska tänkandet. Principen är klar. Vad som diskuteras är blott på vad sätt den skall omsättas i praktiken och hur långt den skall tillämpas. Och å andra sidan: de skäl mot en samverkan som ännu är användbara i Sverige framstår i dessa länder som uppkarade missförstånd och avslöjade illusioner. Hit hör framför allt tanken att neutralitetspolitik skulle betyda fred. Strängt taget föreligger här en ren ordlek. Det är klart att neutraliteten innebär fred — om man lyckas bevara den. Men ett försvar för neutraliteten är krig. Och det är möjligt — i närvarande läge sannolikt på gränsen till visshet — att det väsentliga, freden, icke kan uppnås utan att neutraliteten överges. Endast genom en samverkan mellan de fredsölskande uppstår den styrka som förhindrar angrepp, som tryggar freden och som möjliggör avspänning i framtiden.

En annan av de tankar som övergivits i väststaterna är att en stat som uppstår samverkan därigenom i högre grad än eljest skulle löpa risken av ett ryskt angrepp. Den synpunkten skulle, säger man, vara av åtminstone någon betydelse om neutralitetspolitik innebure absolut brist på ställningstagande. Men är, frägas det, svenskarna beredda på en sådan neutralitet? Är sålunda den socialdemokratiska regeringen beredd att under vissa förhållanden — t. ex. en neutralitetskränkning från västsidan — bli Rysslands allierade och därmed kämpa för ett system som anses innebära den nationella frihetens och folkstyrelsens undergång? Om svaret blir nej, och bland demokrater måste det bli nej, är hela neutralitetspolitiken en bluff och en bluff som inte lurar någon. Man avstår från fördelarna av en förberedd samverkan utan att vinna de fördelar som en total neutralitet i gammaldags mening möjligen skulle kunna ge.

I Sverige har det egna intresset helt dominerat utrikesdebatten. Anhängarna av en samverkan har konsekvent hävdad att det är Sveriges säkerhet och ingenting annat som kräver isoleringspolitikens uppgivande. Att denna, om man så vill, nationellt egoistiska synpunkt så tveklöst ställts i förgrunden är utan tvivel riktigt; det vore, allra helst för ett litet land, orimligt att låta allmänt ideella och humanitära motiv bli bestämmande för det utrikespolitiska handlandet. Men det bör betonas att man i väststaterna i det nu inledda samarbetet jämväl ser ett viktigt steg på vägen till världens organisering som en enhet. Den västeuropeiska federation som man närmast arbetar för skall, det är allas förhoppning, en dag ingå i en världsfederation, och själva dess bildande blir ett bevis för att en fast samverkan mellan i många avseenden särpräglade folk kan genomföras. Särskilt för socialdemokraterna är denna linje, som anknyter till partiets traditioner och idéer, levande och eggande. Även i Sverige borde den kunna ge vitalitet och entusiasm åt den uppfattning som främst med hänsyn till det svenska intresset anser en samverkan ofrånkomlig. I någon mån hjälper vi världen då vi hjälper oss själva, det bör inte glömmas inom riktningar som sedan årtionden eller århundraden verkat för internationellt samarbete och uppbyggande av en överstatlig rättsordning.